

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України, № 30, ст. 141;
2. Про національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015р. // Відомості Верховної Ради України.- 2015.- № 40-41, ст. 379;
3. Про вибори народних депутатів України : Закон України від 17 листопада 2011р. (в редакції від 18 жовтня 2019 р.). // Відомості Верховної Ради України. – 2011р. - № 10-11, ст. 73;
4. Про вибори Президента України: Закон України від 5 березня 1999 р.(в редакції від 22 лютого 2019р.). // Відомості Верховної Ради України. – 1999р. - № 14, ст.81;
5. Особливості забезпечення колективної безпеки в Італії / В.О. Коломієць // Actual problems of international relations. Release 119 (part I). 2014
6. Організаційно-правові основи діяльності Цивільної гвардії Іспанії / В.А. Пустовіт // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика), С.142-144.

Рябошапка К.В.

курсант факультету підготовки
фахівців для підрозділів
превентивної діяльності
Дніпропетровського державного
Університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Саснко М.І.,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та історії
держави і права
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ ЯК АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОЇ КАТЕГОРІЇ

Забезпечення громадської безпеки є однією з основоположних функцій правоохоронних органів будь-якої держави. В той же час, точаться суперечки з приводу визначення дефініції вказаної наукової категорії. Це, в свою чергу, викликає необхідність проведення дослідження наукових положень з цього приводу.

Останніми роками дедалі більше дослідників звертають свою увагу на вивчення різноманітних аспектів безпекової тематики. Це зумовлено зростаючою роллю безпекових чинників у сучасному житті для ефективного розвитку держави і суспільства, актуалізації безпекової функції держави. Як правильно зазначають визнані на міжнародному рівні фахівці з теорії безпеки, нині відбувається ренесанс безпеки [1, с.2]

У цьому контексті зазначимо, що в межах безпекової тематики лише незначна частина досліджень присвячена вивченню громадської безпеки. Крім того, проведений нами науковий аналіз джерел надає можливість дійти висновку, що власне громадська безпека розглядається відірвано від національної безпеки, хоча онтологічно ці поняття слід сприймати як ціле та часткове [2, с.47-50].

Безпосередньо проблеми забезпечення громадської безпеки досліджують М. С. Небеська, Є. Б. Ольховський, І. І. Плохой, Д. П. Цвігун, І. П. Фесенко, В. В. Черней, М. В. Шутий та інші вчені .

Поняття громадської безпеки, характеристика правового регулювання відносин у цій сфері, а отже, об'єктивна оцінка її значення, є досить важливими та мають бути спрямовані на вдосконалення діяльності суб'єктів, які забезпечують громадську безпеку [3, с.206].

Так, досліджуючи історичний розвиток поняття «громадська безпека», М. В. Шутий формулює узагальнені погляди поліцейстів XVIII–XIX ст. щодо формування цього поняття: – громадська безпека містить у собі публічний і громадський порядок та охорону наявних майнових і немайнових благ;

– цю діяльність врегульовано законодавчими актами, які мають характер поліцейських настанов і порушення яких карається поліцейськими заходами; – громадська безпека не виокремлена в законодавчих та інших нормативних актах, проте її охороняють поліція та інші державні органи;

– застосовують різноманітні форми й методи охорони громадської безпеки, проте їх головна мета – забезпечення порядку в суспільстві та безпечне проживання членів суспільства [4, с.105-106].

Найважливішим елементом у структурі поняття громадської безпеки має бути система гарантій самого права, а також наявність захищеності особи й суспільства [5, с.10-16].

На думку В.М. Шумілова, громадська безпека є станом захисту всієї правової системи, держави загалом, її інститутів тощо. Причому, розглядаючи питання діяльності поліцейських органів, дослідник зазначає, що компетенція поліції зводиться до розроблення і вжиття необхідних заходів щодо запобігання загрозам громадській безпеці та публічному порядку [6, с.140].

Є.Б. Ольховський пропонує визначати громадську безпеку через формулу «стан захищеності» як стан захищеності духовних і матеріальних цінностей суспільства, встановленого порядку діяльності державних та громадських організацій, майнових та немайнових прав і свобод кожної людини, усього суспільства від зовнішніх та внутрішніх загроз, який забезпечує умови для нормальної життєдіяльності й розвитку [7, с.17].

Схожий підхід репрезентовано в праці Л. Л. Попова, де громадську безпеку визначено як систему зв'язків і відносин, що складаються відповідно до технікоюрідичних норм під час використання об'єктів, що становлять підвищену небезпеку для життя та здоров'я людей, майна державних і громадських організацій та громадян у разі настання особливих умов у зв'язку зі

стихійними лихами або іншими надзвичайними обставинами [8,с. 223].

Узагальнивши вищенаведені визначення вчених, можна прийти до висновку, що таке правове явище, як громадська безпека, слід розглядати крізь такі напрями: 1) стан захисту; 2) система суспільних відносин; 3) система органів та засобів; 4) сукупність прав і свобод; 5) системний феномен; 6) кореляція громадської безпеки через громадський порядок.

На наше переконання, доцільно звернутися до теоретичних праць В. П. Тихого, який ще в 1981 році зазначав, що характерною ознакою відносин громадської безпеки є їх існування одночасно в різноманітних сферах суспільного життя. Отже, стан громадської безпеки підтримується безпосередньо всім суспільством. За інших обставин, коли вказані відносини не будуть підтримуватися, неможливо буде почувати себе в безпеці від імовірних вибухів, пострілів, отруєнь водопостачальних мереж тощо. Відсутність цієї підтримки самим суспільством спричиняє тенденції суспільного збудження, хвилювання, невпевненості, тобто порушує звичайне життя суспільства [9, с.129].

До основних ознак громадської безпеки як об'єкта правоохорони цей учений включив:

1) забезпечення безпеки не лише невизначеного кола осіб, а й невизначеного кола правоохоронюваних інтересів;

2) гарантування рівною мірою безпеки іншим відносинам, створення навколо них своєрідної захисної оболонки, запобігання загрози спричинення їм насильницької шкоди;

3) існування елементів громадської безпеки не поряд один з іншим, а в нерозривній єдності, взаєморозумінні та взаємодоповненні, у зв'язку з чим відокремлення тих чи інших із них є можливим лише в теоретичному аналізі;

4) взаємодія між елементами громадської безпеки передбачає, що посягання на один з них створює загальну небезпеку насильницького спричинення суттєвої шкоди іншим [10, с.172].

Таким чином, важливим нині завданням громадської безпеки є створення таких умов, за яких забезпечується фізичне життя людини, формуються умови для повної реалізації нею конституційних прав і свобод, законних інтересів, а також нормальної діяльності органів державної влади та недержавних установ.

Підсумовуючи вищенаведене, можна сказати, що надійна громадська безпека сприяє захисту життя, здоров'я, честі, гідності громадян, їх законних інтересів, забезпеченню суспільного спокою, охорони майна, створення реальних умов для нормального функціонування держави та її органів, об'єднань громадян, трудових колективів. Підтримання громадської безпеки та громадського порядку особливо важливим є під час проведення масштабних суспільно-політичних заходів, а також у разі виникнення стихійного лиха, аварій, пожеж та інших надзвичайних подій, які суттєво погіршують звичайні умови життя громадян, загрожують їх безпеці, майну, ускладнюють діяльність підприємств і установ.

1. Липкан В. Ренессанс безопасности. Негосударственная система безопасности как атрибут государства / В. Липкан, И. Бондаренко // Российские вести. 2013. № 3–4 (2107–2108). 11 февр. с. 2.
2. Фатхутдінов В. Г. Онтологічні питання формування сфери громадської безпеки як складової національної безпеки / В. Г. Фатхутдінов // Малий та середній бізнес. 2012. № 3–4. с. 47–50.
3. Доценко О. С. Організація управління міліцією громадської безпеки в сучасних умовах : дис. канд. юрид. наук : 12.00.07 / Доценко Олександр Сергійович. Київ, 2003. с. 206.
4. Шутий М. Історичний розвиток поняття «громадська безпека» його зміст та сутність / М. Шутий // Актуальні проблеми запобігання та протидії торгівлі людьми : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. Харків, 2010. с. 105–106.
5. Панов М. Безпека як фундаментальна категорія в методології правознавства (до постановки проблеми) / М. Панов, В. Тихий // Вісник Академії правових наук України. Харків, 2000. № 3 (22). с. 10–16.
6. Шумилов В. М. Введение в правовую систему ФРГ / В. М. Шумилов. М. : Дека, 2001. с. 140.
7. Ольховський Є. Б. Адміністративно-правові засоби забезпечення громадської безпеки в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Теорія управління; адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Є. Б. Ольховський. Харків, 2004. с. 17.
8. Попов Л. Л. Административное право и административная деятельность органов внутренних дел / Л. Л. Попов, А. П. Коренев, В. А. Круглов. М. : Акад. МВД СССР, 1990. с. 223.
9. Тихий В. П. Ответственность за хищение огнестрельного оружия, боевых припасов и взрывчатых веществ по советскому уголовному праву / В. П. Тихий. Харьков : Высш. шк., 1976. с. 129.
10. Тихий В. П. Уголовно-правовая охрана общественной безопасности / В. П. Тихий. Харьков : Высш. шк., 1981. с. 172.